

24. helluntain jälkeinen viikko, perjantai

Päivän epistola

(1. Tess. 5: 9 – 13, 24 - 28)

”Veljet, Jumala ei ole tarkoittanut, että saisimme osaksemme vihan vaan että pelastuisimme Herramme Jeesuksen Kristuksen tullessa. Kristus on kuollut puolestamme, jotta saisimme elää yhdessä hänen kanssaan, olimmepa valveilla tai kuoleman unessa. Rohkaiskaa ja vahvistakaa siis toinen toistanne, ja niinhän te teettekin. Pyydämme teitä, veljet, pitämään arvossa niitä, jotka keskuudessanne näkevät vaivaa, toimivat teidän johtajinanne Herran nimessä ja ojentavat teitä. Osoittakaa heille aivan erityistä kunnioitusta ja rakkautta heidän työnsä vuoksi. Eläkää rauhassa keskenänne. Hän, joka teitä kutsuu, on uskollinen ja pitää lupauksensa. Veljet, rukoilkaa meidän puolestamme. Tervehtikää kaikkia veljiä pyhällä suudelmalla. Herran nimeen minä vaadin, että luette tämän kirjeen kaikille veljille. Herramme Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne.”

Jumalan tarkoitus on, että me pelastumme. Tämä ei ole ennalta määräämistä. Jumala haluaa pelastustamme, mutta kunnioittaa vapaata tahtoamme. Hän ei halua meille lopun ajan vihaa, siis kadotusta. Pelastus tulee Kristuksen toiminnan kautta, Hän kuoli puolestamme. Pelastus edellyttää erityistä suhdetta Kristukseen. Kristuksen kuolema mahdollistaa elämän hänen kanssaan olimmepa elossa tai kuolleita. Tämä on nähtävästi lainattu varhaisesta uskontunnustuksesta.

Seuraavaksi Paavali käsittelee yhteisön rakentamista. Erityisesti tuli arvostaa niitä, jotka tekevät seuraavia työtehtäviä: 1) nähdä vaivaa (tehdä työtä), 2) toimivat johtajinanne (hallita) ja 3) ojentavat teitä (neuvoa, varoittaa). Ketä Paavali näillä tarkoitti? Tästä on toisistaan paljon poikkeavia erilaisia näkemyksiä. Monet kommentaattorit ymmärtävät, että Paavali tarkoittaa näillä henkilöillä Tessalonikan seurakunnan johtajia (ortodoksisen kirkon käsityksen mukaan tässä tarkoitetaan niitä henkilöitä, jotka johtavat eukaristista kokousta). Jotkut näkevät, että tässä tarkoitettut henkilöt pitävät huolta seurakunnasta ja näkevät tämän tehtävän kuuluvan kaikille seurakunnan jäsenille. Yksi mahdollisuus on, että he ovat seurakunnan hyväntekijöitä (niitä, jotka mahdollistavat seurakunnan toiminnan taloudellisesti). Johtajuus perustuu ”Herran” antamaan valtuutukseen. Heitä piti rakastaa. Eläminen ”rauhassa” ei merkinnyt vain erimielisyyksien poissaoloa vaan kaikkinaista hyvinvointia.

Loppuosa tekstistä on ensimmäisen Tessalonikalaiskirjeen loppu. Teksti on sävyltään liturginen. ”Hän, joka teitä kutsuu” osoittaa, että tämä kutsu jatkuu edelleen (vrt. 1. Tess. 2: 12). Paavali korostaa Jumalan uskollisuutta lupaukselleen (pelastuksesta). Aivan samoin kuin Paavali rukoilee

tessalonikalaisten puolesta, hän pyytää heitä rukoilemaan ”meidän puolestamme”. ”Me sisältää Paavalin, Silvanuksen ja Timoteuksen (vrt. kirjeen alku, 1. Tess. 1: 1).

Hän kehottaa tessalonikalaisia tervehtimään ”pyhällä suudelmalla”. Tämä kehoitus on useissa hänen kirjeissään. Sillä tarkoitetaan ennen ehtoollisen pyhittämistä tapahtuvaa seurakuntalaisten tervehtimistä, joka nykyisessä ortodoksisessa liturgisessa käytännössä on papiston kesken tapahtuva asia. Joissakin seurakunnissa (eri puolilla maailmaa) se on mahdollisesti palautumassa takaisin käyttöön. Joissakin katolisissa messuissa rauhan tervehdys on olemassa seurakuntalaisten kesken, tosin ei välttämättä suudelman muodossa.

Sitten Paavali antaa käskyn: ”Herran nimeen minä vaadin, että luette tämän kirjeen kaikille veljille”. Lähetyskirjeen lukeminen oli uusi asia. Nyt Paavali juurruttaa sen osaksi seurakunnan jumalanpalveluskäytäntöä. Yhä edelleen ortodoksisessa liturgiassa ja joissakin muissa palveluksissa luetaan epistola (= kirje). Teksti on joko Apostolien tekojen kirjasta tai lähetyskirjeistä. Tämä osuus tekstistä on yksikkömuodossa. Voi olla, että Paavali oli sanellut kirjeen kirjurille ja nyt hän itse omalla käsialallaan lopetti kirjeen. Tätä tapaa hän noudatti ainakin osassa lähetyskirjeistään (vrt. 1. Kor. 16: 21, Gal. 6: 11). Kreikkalaisen tekstin mukaan kirje piti lukea ”kaikille pyhille veljille”.

Apostolien aikana kirjoja nykyisessä muodossa ei ollut olemassa. Tekstit oli kirjoitettu joko papyrukselle tai pergamentille itse tehdyllä musteella. Nykyajan kynää ei ollut olemassa. Tekstit olivat harvinaisia. Tekstien (Raamatun) henkilökohtainen lukeminen oli käytännössä mahdotonta. Sen takia tekstit tuli lukea ääneen seurakunnan kokouksissa. Tekstien lukemisen lisäksi opetettiin näiden tekstien merkitys.

Paavali päättää kirjeensä armon toivotukseen. Osassa käsikirjoituksissa kirje päättyy edeltävän tekstin vahvistamaan tarkoitettulla sanalla ”amen”.

Päivän evankeliumi

(Luuk. 12: 2 – 12)

”Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Ei ole kätköä, joka ei paljastu, ei salaisuutta, joka ei tule ilmi. Niinpä se, mitä te sanotte pimeässä, kuullaan päivänvalossa, ja mitä te neljän seinän sisällä kuiskaatte toisen korvaan, se kuulutetaan julki katoilta. ”Minä sanon teille, ystäväilleni: Älkää pelätkö niitä, jotka tappavat ruumiin mutta joiden valta ei ulotu sen pitemmälle. Kuulkaa, ketä teidän tulee pelätä. Pelätkää häntä, jolla on valta sekä tappaa ihminen että syöstä hänet helvettiin. Niin, sanon teille:

häntä teidän on pelättävä. Varpusia saa kahdella kolikolla viisi, eikö niin? Silti Jumala ei unohda yhtäkään niistä. Teidän jokainen hiuskarvannekin on laskettu. Älkää siis pelätkö. Olettehan te arvokkaampia kuin kaikki varpuset. ”Minä sanon teille: Joka tunnustautuu minun omakseni ihmisten edessä, sen on Ihmisen Poika tunnustava omakseen Jumalan enkelien edessä. Mutta joka ihmisten edessä kieltää minut, se tullaan kieltämään Jumalan enkelien edessä. Ja jokaiselle joka sanoo jotakin Ihmisen Poikaa vastaan, annetaan anteeksi, mutta sille, joka herjaa Pyhää Henkeä, ei anteeksi anneta. ”Kun teitä kuljetetaan synagogiin ja viranomaisten ja esivallan eteen, älkää olko huolissanne siitä, mitä puhutte ja miten puolustatte itseänne. Kun se hetki tulee, Pyhä Henki neuvo, mitä teidän on sanottava.”

Vastaavaa tekstiä on Matteuksella (Matt. 10: 26 – 33; 12: 32; 10: 19 – 20) sekä Markuksella (Mark. 4: 22; 8: 38; 3: 28 – 30; 13: 11).

Tämänpäiväinen teksti käsittelee uhkaa, joka tulee uskovien yhteisön ulkopuolelta. Edellisen tekstin loppuosa paljasti yhdeksi vastustajaksi fariseukset. He ovat liian ankaria ja eivät toimi oman opetuksensa mukaan. Heidän opetuksensa voi olla hyvin vaikuttavaa mutta heidän väärä opetuksensa ja toimintansa lopulta paljastuu. Viimeistään viimeisellä tuomiolla kaikki paljastuu. Voi olla, että Jeesus viittaa tällä siihen, mitä tapahtui ennen tätä puhetta. Lainopettajat ja fariseukset ”kuuntelivat valppaasti saadakseen hänet kiinni hänen omista sanoistaan” (Luuk. 11: 54). Heidän toimintansa Jeesusta vastaan on tuleva ilmi.

Samalla tavoin kuin Jeesuksen toiminta sai vastustajia, myös Jeesuksen opetuslasten toiminta tulee saamaan vastustajia. Sitten Jeesus nimittää opetuslapsiaan ystävikseen. Tämä on ainoa kerta synoptisissa (Matteuksen, Markuksen ja Luukkaan) evankeliumeissa, kun Jeesus käyttää tällaista sanontaa. Näin Hän erottaa fariseuksille tarkoitettun puheen opetuslapsille tarkoitettusta puheesta.

Nyt Kristus valmistaa opetuslapsiaan edessä olevaan koitokseen. ”Pelätkää häntä, jolla on valta sekä tappaa ihminen että syöstä hänet helvettiin.” Kyseessä on Jumala (vrt. Sananl. 9: 10: ”Herran pelko on viisauden alku”).

”Syöstä helvettiin” ansaitsee huomion. Kyse on Ben-Hinnomin laaksosta, joka sijaitsi Jerusalemin eteläpuolella. Alue toimi aikanaan myös Jerusalemin kaatopaikkana. Nyt Jeesus viittaa siihen, että Juudean kuningaskunnan aikana siellä suoritettiin myös ihmisuhreja epäjumala Molokille (vrt. 2. Kun. 23: 10, kuningas Josian suorittamista jumalanpalveluksen puhdistuksesta luku 23: 1 – 24). Tästä laaksosta tuli ikuisen rangaistuksen vertauskuva. Opetuslapsia kehoitetaan olemaan uskollisia

Jumalalle ja Jumalan Pojan sanomalle. Jumala hallitsee jokaisen ihmisen elämää. Sitten Jeesus käyttää apunaan huumoria aloittaen pienestä asiasta ja tullen suurempaan. Pienin ruokapöydän laji on varpunen. Ohuin ihmisen osa on hiuskarva. Jos Jumala pitää lukua näistä, niin kyllä Hän huolehtii opetuslapsistakin. Opetuslapsia kehoitetaan pelottomasti tunnustamaan uskonsa.

Ruumiillinen kuolema koskee kaikkia. Mutta mihin joutuu ihmisen sielu? Ruumiillinen kuolema on nopea. Lopullinen ero Jumalasta ei pääty koskaan. ”Pelätkää häntä jolla on valta sekä tappaa ihminen että syöstä hänet helvettiin”. Tämä tarkoittaa Jumalaa. Tässä ei sanota, että Hän tappaa ja syöksee ihmisen helvettiin, vaan että Hänellä on siihen valta. Syntinenkin ihminen, vaikka hän ruumiillisesti kuolee, voi pelastua taivasten valtakuntaan, voi pelastua helvetiltä. Tähän vaikuttaa katumus ja lähimmäisen rakastaminen. Kirkko kehottaa ihmisiä almujen antamiseen ja rukoukseen kuolleiden puolesta. Erityisesti kehoitetaan muistelemaan vainajia liturgian yhteydessä. Ennen liturgian alkua pappi toimittaa proskomidin, lahjojen esiintuomisen, alttarissa. Siinä yhteydessä hän ottaa kirkkoleivistä (proskuna, prosfora) myös pieniä palasia niiden ihmisten puolesta, joiden puolesta häntä pyydetään rukoilemaan (muistelulaput, muistelukirjat) lausuen muisteltavien (etu)nimet. Nämä osaset laitetaan diskokselle yhdessä pyhitettävän ehtoollisleivän (Kristus Karitsa) kanssa. Ne muisteluosat ovat osa ehtoollista, vaikka niitä ei ehtoollisessa kansalle jaetakaan.

Helveti ja tuonela (hades) ovat kaksi eri asiaa. Kuoleman jälkeen ihmisen sielu joutuu tuonelaan ja on siellä Kristuksen toiseen tulemiseen asti. Viimeisellä tuomiolla ne ihmiset, jotka eivät ole syntejään katuneet, joutuvat kadotukseen (”helvettiin”). He ovat kadottaneet Jumalansa ja sanalla todellisen elämän Hänen yhteydessään.

Kristusta ei saa kieltää. Jos me kiellämme Kristuksen, me samalla kiellämme itseltämme pelastuksen. Mutta tässä ei kehoiteta etsimään kuolemaa. Mahdollisten vainojen aikana voi paeta, piiloutua. Mutta kysyttäessä usko Kristukseen on tunnustettava.

Palkintona opetuslapsena olostä on se, että tuomiolla Jeesukselle uskolliset on Ihmisen Poika tunnustava. Jae kymmenen kuuluu lukea yhdessä jakeiden yksitoista ja kaksitoista kanssa. Jakeessa kymmenen todetaan, että Ihmisen Poikaa vastaan sanottu annetaan anteeksi, mutta Pyhää Henkeä herjannut ei saa anteeksi. Kirkon käsityksen mukaan Ihmisen Poikaa vastaan tarkoitettu synti oli Jeesuksen aikalaisten hyvin kriittistä arvostelua siitä, että Hän söi ja joi syntisten kanssa. Se on myös sitä, että ennen kääntymystään uskoon ihminen pitää Jeesusta tavallisena ihmisenä.

Mikä tämä Pyhän Hengen herjaus on? Jakeessa yksitoista puhutaan synagogan ja esivallan eteen

viemisestä. Jae kaksitoista kertoo, että Pyhä Henki neuvoo, mitä pitää sanoa. Synti Pyhää Henkeä vastaan on itsepäinen kieltäytyminen vastaanottaa kristillinen sanoma, mitä Pyhälle Hengelle kihlattu Kirkko julistaa kaikille (vrt. Luuk. 8: 10; 11: 14 – 26; vrt. myös Matt. 12: 31 – 32). Mutta jos ihminen kääntyy, tunnustaa syntinsä Pyhää Henkeä vastaan, niin sekin annetaan anteeksi. Pysyvää Pyhän Hengen kieltämistä ei voi antaa anteeksi.